

محدودیت‌های دکترین انطباق دقیق اسناد با تأکید بر شیوه نوین تعهد پرداخت بانکی (BPO)

علی ابریشمی^۱ - خدیجه جمالی نیا^۲

تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۶/۲۸ - تاریخ پذیرش: ۱۳۹۶/۱۰/۵

چکیده

مشکلات عملی و حقوقی در اعتبار اسنادی، همچون هزینه، زمان و تراکم دعاوی ناشی از اسناد و عدم پرداخت، اتاق بازرگانی بین‌المللی را بر آن داشت تا پس از تجربه ناکام در زمینه «اعتبار اسنادی الکترونیک» با همکاری سازمان‌هایی چون سویفت و ایزو، «تعهد پرداخت بانکی» (BPO) را عرضه کند. عمده‌ترین بخش BPO، ارائه اطلاعات از سوی فروشنده به بانک است که در قالب داده‌های الکترونیکی صورت می‌گیرد. هدف آن از یکسو به حداقل رساندن خطراتی است که در انطباق دستی، بانک و مشتریان را تهدید می‌کند و از سوی دیگر کاهش هزینه و زمان برای بررسی اطلاعات و پرداخت است. این مقاله به بررسی تطبیقی BPO و اعتبار اسنادی می‌پردازد با این هدف که مشخص کند آیا نظام BPO قادر خواهد بود، خلأهای اعتبار اسنادی را برطرف نموده و به‌عنوان الگوی مناسبی در نظر گرفته شود. هرچند، بهره‌وری BPO را گذر زمان و استمرار کاربری آن معین خواهد کرد؛ اما کنکاش در سیستم انطباق داده‌ها در مقایسه با کاستی‌های شیوه انطباق دستی، نشان می‌دهد این شیوه، هرچند حلال برخی مشکلات است؛ اما برای پاسخگویی به نیازهای جامعه تجاری، مسیری طولانی در پیش دارد.

واژگان کلیدی: تجارت الکترونیک، دکترین انطباق دقیق اسناد، انتقال داده‌ها، تعهد پرداخت بانکی، اعتبار اسنادی

---

۱. استادیار حقوق خصوصی دانشگاه علامه طباطبائی (نویسنده مسئول)
aliabrishami6@gmail.com

۲. دانشجوی حقوق خصوصی دانشگاه علامه طباطبائی
lhm.jam@gmail.com

مقدمه

انطباق اسناد، همواره مبحثی جنجالی بوده و حقوقدانان در باب آن مقالات و کتب بسیار نوشته‌اند. باین‌حال، در مورد شیوه جدید پرداخت تحت عنوان «تعهد پرداخت بانکی» (BPO) - که فصل جدیدی را به‌خصوص در مبحث انطباق اطلاعات می‌گشاید- پژوهش و تحقیقات زیادی انجام نگرفته است. BPO شیوه جدیدی از پرداخت است که عملکردی مشابه اعتبار اسنادی داشته و ساختار آن برگرفته از پرداخت‌های حساب باز یا نسیه و اعتبار اسنادی است. عملیات BPO، در یک شبکه بین‌بانکی و بین بانک صادرکننده و بانک ذینفع، به‌طور کاملاً الکترونیکی و مبتنی بر مبادله داده، انجام می‌گیرد؛ بنابراین ریسک عدم پرداخت از فروشنده ذینفع به بانک ذینفع منتقل می‌شود.

در این شیوه - که مبتنی بر یک سیستم اتوماسیون و مبادله الکترونیکی داده‌ها است- سعی شده تا نقش بانک‌ها در بررسی و انطباق اطلاعات به حداقل برسد. یکی از انگیزه‌های ایجاد BPO، حذف مسئولیت بانک‌ها نسبت به بررسی اسناد، با سپردن این امر به یک مرجع صالح فارغ از تعهد پرداخت و بالا بردن دقت بررسی اطلاعات با ارجاع آن به یک مرجع متخصص است که صرفاً در این زمینه فعالیت می‌کند. این مراجع که مقررات تعهد پرداخت بانکی (URBPO) از آنها تحت عنوان «مراکز بررسی داده» یا (TMA) یاد می‌کند، مراجع مستقلی هستند که با دارا بودن امکانات فنی و دانش تکنولوژی، صرفاً وظیفه بررسی و اعلام انطباق و یا عدم انطباق داده‌های ارسالی از سوی بانک و یا بانک‌های درگیر را دارند. به‌منظور استفاده از خدمات این مراکز، بانک‌های درگیر، ضرورتاً باید پیش از ورود در عملیات تعهد پرداخت بانکی، در این مراکز ثبت‌نام و حق عضویت پرداخت کنند. مراکز بررسی داده‌ها ممکن است وابسته به سویفت بوده (TSU) و تابع مقررات این سازمان و یا مرکزی مستقل از سویفت باشد. همچنین ممکن است این مرکز وابسته به بانک صادرکننده باشد. مراکز بررسی داده خواه وابسته به سویفت و خواه مرجعی مستقل باشند، ناگزیر از اعمال URBPO در خصوص به‌کارگیری استاندارد XML

^۱ Bank Payment Obligation

^۲ Uniform Rules for Bank Payment Obligation

^۳ Trade Matching Application (TMA)

^۴ Trade Service Utility (TSU)

ISO 20022 در مبادله داده‌های مربوط به تعهد پرداخت بانکی می‌باشند.

دارا بودن دانش فنی و توانایی مالی و تکنولوژیکی، شاخصه‌هایی هستند که قابلیت بانک‌ها را به منظور اجرای BPO، تعیین می‌کنند. این برآورد و انتخاب از سوی سویفت صورت می‌گیرد. چنانچه بدواً ۱۸ بانک و در پی آن تا به امروز قریب به ۸۰ بانک در دنیا، برای این منظور از سوی سویفت انتخاب شده‌اند. در بین این بانک‌ها هنوز هیچ بانک ایرانی وجود ندارد؛ اما این امر صریحاً به معنای عدم قابلیت این بانک‌ها نیست، بلکه عوامل مختلفی از جمله، وضعیت تحریم‌های بانکی و مشکلات سیاسی در این امر نقش عمده‌ای ایفا می‌کنند.^۱

همچنین هدف از ایجاد این نظام، ارائه سیستمی است که قادر به حذف ابهامات و کاستی‌های سایر سیستم‌های پرداخت، علی‌الخصوص اعتبار اسنادی باشد. هرچند این مقاله از طریق بررسی تطبیقی بین دو شیوه پرداخت اعتبار اسنادی و BPO، در موضوع انطباق اطلاعات، انجام می‌گیرد؛ اما هدف آن صرفاً بیان تفاوت و شباهات این دو ابزار و چگونگی عملکرد انطباق، در آنها نیست؛ بلکه در این مسیر، قصد داریم تا برآمد این پژوهش تطبیقی را پاسخگویی به این سوالات قرار دهیم:

نقاط قوت و ضعف سیستم اجرای دکترین انطباق دقیق، در BPO چیست؟

آیا سیستم بررسی داده‌ها در نظام BPO می‌تواند موجب پذیرش این شیوه به‌عنوان الگوی

مناسب پرداخت در تجارت بین‌الملل گردد؟

آیا نظام BPO قادر است راه‌حل جامعی در جهت حذف مشکلات ناشی از فرایند بررسی اسناد در اعتبار اسنادی ارائه کند؟ بدین منظور ابتدا به بیان اهمیت این دکترین و صور خطرات جاری در عدم انطباق اطلاعات در اعتبار اسنادی و BPO پرداخته و سپس محدودیت‌ها و پیامدهای آن را در دو ابزار فوق، مورد کنکاش قرار می‌دهیم.

الف. اهمیت دکترین انطباق دقیق در اعتبار اسنادی و تعهد پرداخت بانکی

با نگاهی به سیر پرونده‌های قضایی در باب قراردادهای اعتبار اسنادی می‌توان گفت دکترین

۱. در پی درخواست بانک‌های متقاضی، سویفت مکلف به تجهیز و آموزش بانک‌های عضو، در قبال هزینه‌ی تعریف شده می‌باشد. به علاوه به دلیل ابهامات قانونی و عدم رویه‌ی جاری در خصوص تعهد پرداخت بانکی که بهینه بودن عملکرد آن را در بسیاری موارد مورد سوال قرار می‌دهد، بسیاری از بانک‌های بزرگ جهان نیز هنوز درخواستی مبنی بر الحاق به بانک‌های گروه فوق به سویفت ارسال نکرده‌اند.

انطباق دقیق اسناد یک‌چند وجهی با صورتی چندگانه است. از یک‌سو منافع خریدار را که تا استیلائی ید بر کالای ارسالی از سوی فروشنده، هیچ‌گونه قدرتی بر آن ندارد با تصدیق ادله مکتوب به‌وسیله بانک مطابق نظر خریدار تأمین می‌کند. از سوی دیگر به فروشنده طیب خاطر در باب دریافت قطعی ثمن کالا اعطا می‌کند. همچنین ابزاری برای حمایت از بانک است؛ زیرا توانایی کارشناسی خیرگان بانکی در کالاهای تجاری - که روزانه با تنوع زیاد و مقدار کلان در عرصه بین‌المللی جابه‌جا می‌شود - کاملاً دور از ذهن به نظر می‌رسد. بدین معنا که فروشنده ممکن است کالای معیوب و یا بی‌کیفیت برای خریدار ارسال کند و یا هرگز کالایی ارسال نکند. در این صورت تقابل بانک‌ها با اسناد معامله و صرف تعهد ایشان در قبال این اطلاعات، دامنه مسئولیت بانک را محدود می‌سازد. باین‌حال سیر دعاوی که به طرفیت بانک‌ها در دادگاه‌ها جاری است نشان می‌دهد که دکرین انطباق دقیق اسناد، چندان نیز جوشن رخنه‌ناپذیری نیست؛ زیرا کوچک‌ترین سهوی از سوی بانک می‌تواند منجر به عدم بازپرداخت وجه اعتبار گردد.

دکرین انطباق دقیق، در BPO نقش بسیار مهم‌تری ایفا می‌کند و به‌بیان‌دیگر نبض حیات BPO است. برخلاف تعهدی که در اعتبار اسنادی به‌محض انعقاد قرارداد بین خریدار و بانک بر عهده بانک صادرکننده قرار می‌گیرد، ایجاد تعهد، در BPO منوط به ارسال داده‌های اولیه به مرکز بررسی داده‌ها و اعلام انطباق آنها از سوی مرکز بررسی داده‌ها است. قرارداد خریدار با بانک خود (خواه بانک متعهد باشد و یا نباشد) هیچ تعهدی بر عهده بانک خریدار ایجاد نخواهد کرد.

شریان حیات این تعهد را مرکز بررسی داده‌ها در دست دارد که؛ با عنایت به دکرین انطباق دقیق اطلاعات و با اعلام پیام تأیید داده‌های اولیه، باعث شکل‌گیری این تعهد می‌شود. در صورت عدم تأیید داده‌های مذکور، هیچ تعهدی ایجاد نخواهد شد. بنابراین دکرین انطباق دقیق اطلاعات، در BPO، نه‌تنها سرنوشت پرداخت را تعیین می‌کند، بلکه اصلی‌ترین عامل، در ایجاد BPO است.

ب. ریسک عدم انطباق

بزرگ‌ترین خطری که اعتبار اسنادی را تهدید می‌کند عدم انطباق اسناد است. این عدم انطباق، در صورتی که قبل از پرداخت وجه اعتبار کشف شود خطری برای ذینفع بوده و در

صورت کشف دیر هنگام و پس از پرداخت وجه اعتبار، بانک را تهدید خواهد کرد.

در اعتبار اسنادی ارائه دقیق اسناد، مطابق با شرایط قرارداد پایه امری ضروری است و بانک‌ها نیز مکلف‌اند به‌طور دقیق این شرایط را از محتوای اسناد احراز کنند؛ زیرا تعهد فقط زمانی قابل اجرا است که اسناد ارائه شده به ایشان به‌طور دقیق منطبق با شرایط اعتبار باشد؛ اما سوال این است که میزان دقت انطباق چگونه تعیین می‌شود؟ معمولاً در نوع اشتباهاتی که منجر به رد اسناد در اعتبار اسنادی می‌شود با دو گروه روبه‌رو هستیم.^۱

۱. اشتباهات مؤثر

۲. اشتباهات غیر مؤثر

نگاهی به رویه قضایی در این زمینه نشان می‌دهد که رویه دادگاه‌ها در درک مفهوم «مؤثر» متفاوت است و این تفاوت، عمدتاً وابسته به شرایط هر قرارداد می‌باشد. بدین معنا که همیشه خطر انعکاس شرایط غیرحقیقی در اسناد وجود دارد و همین امر موجب تنوع آرای قضایی در این باب می‌شود. مثلاً در دعوی *Equitable Trust Co. Of New York v. Dawson Partners* حکم صادره از سوی مجلس مجلس لردها چنین است: «درجایی که اسناد باید مطابق شرایط ارائه شوند، جایی برای ارائه اسناد تقریباً مشابه، وجود ندارد؛^۲ اما در رویه دادگاه‌های ایالات متحده ارزیابی متفاوتی از این واژه وجود دارد. چنانچه در دعوی *Bank of New York & Trust Co v. Atterbury Bros, Inc* قاضی چنین حکم داد: «درحالی که کلیه اسناد به بانک ارائه شده‌اند وجود این سند، بی‌اهمیت است.»^۳ بنابراین می‌توان گفت تشخیص ضریب تأثیر امری در رد یا پذیرش

۱. به علت عدم وجود استاندارد دقیق در UCP، طرفین دعوی غالباً تعیین این معیار را به دادگاه‌ها واگذار کرده‌اند و دادگاه‌ها در گذر زمان، نقش عمده‌ای در تعیین این استانداردها داشته‌اند. برای اطلاعات بیشتر مراجعه کنید به:

Che Hashimi Rosmawani (2013), Principle of Strict Compliance in Letter of Credit (LC): Towards a Proper Standard of Compliance, LNS (A) Lix, p. 4

بعنوان مثال در: *Seaconsar Far East Limited v. Bank Markazi Jomhourī Islami Iran (1994) 1*

Lloyds Rep. 1. خواهان مدعی بی‌اهمیت و جزئی بودن اشتباه در شماره‌ی اعتبار و نام خریدار بود. قاضی با تعریف ایراد و اشتباه جزئی بیان کرد: آنچه که حیات اعتبار را تضمین می‌کند نمی‌تواند جزئی قلمداد شود.

۲. در این مورد شرط شده بود که اسناد اعتبار باید توسط کارشناس قسم خورده اتاق بازرگانی امضا شود اما به دلیل عدم وجود اتاق بازرگانی در محل، بوسیله کارشناسی از مرکز تجاری در محل که وظایف اتاق بازرگانی را انجام می‌داد امضا شده بود. بعلاوه فقط دو عدد از سه سند حمل به بانک تحویل شده بود. دادگاه به دلیل عدم وجود اتاق بازرگانی در محل، امضای مرکز تجاری را پذیرفت اما به دلیل عدم توجه بانک به شرطی که مبنی بر تعداد امضاها شده بود، بر دعوی خواهان صحنه گذاشت. ن. ک:

Equitable Trust Company Of New York V. Dawson Partners, Ltd. (1927) 27 Ll.L.Rep.49.

۳. در قرارداد شرط شده بود که فروشنده علاوه بر تقدیم کلیه اسناد به بانک، سندی اضافی که مشتمل بر لیستی از کلیه اسناد

اسناد، نشانگر «میزان دقتی» است که در انطباق اسناد و اطلاعات، به کار گرفته می‌شود. در گذشته UCP 500 عبارت (دقت متعارف) را در مقررات استفاده کرده بود، مطابق UCP ۶۰۰، انطباق کلمه به کلمه اسناد با شرایط اعتبار لازم نیست.^۲ در ماده ۳۰ این مقررات، نوسان در مبلغ اعتبار، مقدار و قیمت واحد در مواردی تا ۱۰ درصد و گاهی تا ۵ درصد پذیرفته شده است. در مورد اشتباهات تایی معمولاً بانک‌ها از رویه‌های استاندارد بانکی^۳ ISBP تبعیت می‌کنند. بر اساس پاراگراف ۲۵ ISBP-2007 اشتباهات تایی در صورتی که معنای کلمه را تغییر نداده باشند عدم انطباق محسوب نمی‌شوند؛ بنابراین در اعتبار اسنادی، بانک‌ها در باب تعیین میزان دقت انطباق، دستورالعمل‌های UCP 600 و ISBP را به کار می‌گیرند و در صورت بروز اختلاف در این خصوص، تصمیمات دادگاه، تعیین‌کننده خواهد بود؛ اما URBPO صرفاً در روابط بین بانک‌ها حکومت دارد و از آنجا که بانک‌ها در انطباق اسناد دخالتی ندارند، مقررات مذکور نیز به آن نمی‌پردازد. مرکز بررسی داده‌ها یا وابسته به سویفت بوده و یا مرجعی مستقل می‌باشد. بر TSU مقررات سویفت حاکم است؛ اما هیچ توضیحی در باب مراکز بررسی داده که URBPO از آنها یاد می‌کند وجود ندارد. در حقیقت مفاهیمی مثل «دقت متعارف» و «استانداردهای بانکی» در TMA معنای خود را از دست می‌دهند.

واگذاری چنین امری به دادگاه‌ها نیز اگر غیرممکن نباشد، بسیار بعید به نظر می‌رسد؛ زیرا اولاً واگذاری امری تخصصی که دانش ویژه‌ای می‌طلبد، به دادگاه‌ها قدری دور از ذهن است. ثانیاً رویه سازی در این باب، زمان‌بر بوده و موجب به‌روزرسانی مشکلاتی می‌شود که در عرصه اعتبار اسنادی تقریباً حذف شده و یا کاهش یافته‌اند. از سویی شیوه انطباق اساسی که گاهی در اعتبار اسنادی به‌منظور حل مشکلات فوق به کار گرفته می‌شود در BPO کاربرد ندارد؛ زیرا مرجع

لازم جهت ارائه می‌باشد را نیز به بانک تقدیم کند. ن. ک:

Bank of New York & Trust Co. v. Atterbury Bros., 226 A.D. 117, 234 N.Y.S.

۱ Uniform Customs and Practice.

۲. بند d ماده ی ۱۴ UCP 600 که نوعی انطباق انعطاف پذیر یا "Substantial Compliance" را بیان می‌کند. برای اطلاعات بیشتر در مورد چگونگی روند تغییرات در UCP و بررسی مذاکرات کمیته بانکی اتاق بازرگانی در این خصوص ن. ک:

Manganaro Nicholas P (2011), *About Face: The New Rules of Strict Compliance Under the Uniform Customs and Practice for Documentary Credits (UCP 600)*, Int'l Trade & Bus. L. Rev, Vol 14. P. P. 273-290.

۳ International Standard Banking Practice.

بررسی داده‌ها به منظور اعلام انطباق و یا عدم انطباق، ماشینی است که فارغ از هوش انسانی ظرفیتی برای درک مفاهیم اساسی و غیراساسی ندارد. اتاق بازرگانی بین‌المللی که با تعیین استاندارد ISO 20022 گام بلندی در جهت استانداردسازی اطلاعات و تسهیل بررسی آنها برداشته، هرگز بدین موضوع پرداخته است که دقیق بودن انطباق اطلاعات، مؤید چه میزانی از دقت است و چه معیاری برای آن وجود دارد. در URBPO، ایفای تعهد بانک متعهد، منوط به انطباق کلیه داده‌هاست؛ اما اساس تصمیم‌گیری در باب شرایط انطباق داده‌ها از هیچ استاندارد و قاعده خاصی تبعیت نمی‌کند و URBPO این امر را به مراکز بررسی داده‌ها و بانک‌ها واگذار کرده است.^۲

ج. محدودیت‌های دکتربین انطباق دقیق اسناد

مطابق دکتربین انطباق دقیق اسناد، ذینفع مکلف است جهت دریافت وجه اعتبار، اسنادی را به بانک ارائه کند که کاملاً منطبق با شرایط اعتبار باشند. فقط در چنین وضعیتی، بانک وجه اعتبار را به ذینفع پرداخت خواهد کرد. وجود این اصل، هرچند به نوعی خریدار و بانک و فروشنده را حمایت می‌کند؛ اما منشأ مشکلات حقوقی بسیاری نیز خواهد بود. در اعتبار اسنادی، بلا تکلیفی بانک‌ها در قبال ارائه‌ی اسناد جعلی و یا معیوب،^۳ اشتباهات تایپی^۴ اسناد، عدم پرداخت بر مبنای اشتباهات قابل اغماض،^۵ هزینه و زمان بر بودن روند بررسی اسناد از اصلی‌ترین مشکلاتی است که اصل فوق در جهت پرداخت وجه اعتبار ایجاد می‌نماید. از سوی دیگر، بانک‌ها در اعتبار اسنادی،

۱ International Standard Organization

۲ ماده‌ی ۱ URBPO

۳ برای اطلاعات بیشتر مراجعه کنید به:

Edward Owen Engineering Ltd v Barclays Bank International Ltd: CA [1978] 1 Lloyd's Rep. 166 و

Inflatable Toy Co v State Bank of. New South Wales (1994) 34 NSWLR 243, 251

۴ اتاق بازرگانی بین‌المللی در یک بررسی در باب اعتبارات اسنادی بیان می‌دارد: "اغلب اسناد به علت انطباق واژه به واژه‌ی آنها با اعتبار مورد رد قرار گرفته‌اند. همچنین بسیاری از عدم انطباق‌ها ناشی از اشتباهات تایپی و نظرات شخصی بوده است. تنوع نظرات کارشناسان موجب رد اسناد شده است." ن.ک

Rosener James D (2001), *Recent Developments: Letter of Credit Transactions*, J. Payment Sys. L., Vol 1, p. 630

۵ *JH Rayner and Company, LTD. v. Hambros Bank LTD, Court of Appeal, [1943] 1 K.B.*

هم تحت حاکمیت این اصل بوده و هم معجزی آن می‌باشند. بدین معنا که حکومت اصل انطباق دقیق اسناد، دامنه مسئولیت بانک‌ها را محدود ساخته و سپری در مقابل هرگونه ادعای طرفین معامله پایه، نسبت به مشکلات اسنادی است. از سوی دیگر بانک‌ها به‌عنوان معجزی این اصل، قدرت وسیعی در اجرای منویات خوددارند.^۱

BPO نیز از این دکترین تبعیت می‌نماید و در حقیقت، یکی از اهداف BPO این است که با انتقال مسئولیت بررسی داده‌ها به مرجع ثالث، بانک را صرفاً یک تابع دکترین فوق قرار دهد. بالاین حال می‌بینیم که این شیوه پرداخت، نه تنها روند پیچیده ی بوروکراسی را در بانک‌ها حذف نمی‌کند؛ بلکه کاستی‌های قانونی از یک سو و فنی و تکنولوژیکی از سوی دیگر، در مواردی به آن دامن هم می‌زند. آنچه را که در بالا بیان شد در ادامه در سه عنوان «مسئولیت بانک‌ها»، «انطباق دقیق اسناد و تقلب» و «نقش خریدار در تعیین انطباق سند» موردبحث قرار می‌دهیم.

۱. مسئولیت بانک‌ها

در اعتبار اسنادی بانک‌ها تعهدات وسیعی بر عهده‌دارند؛ اما مقاله ی حاضر صرفاً به آن دسته از تعهدات بانک می‌پردازد که در ارتباط با موضوع این پژوهش هستند. بانک‌ها به‌عنوان واسطه ی پرداخت بین خریدار و فروشنده همیشه در معرض خطر می‌باشند. از یک سو ممکن است خریدار با دلیل پنهان عدم رضایت از معامله و با طرح ادعای عدم توجه بانک به شرایط اعتبار از بازپرداخت وجه اعتبار به بانک خودداری کند و از سوی دیگر فروشنده به دلیل نکول بانک از پرداخت وجه اعتبار در مقابل بانک به دادگاه برود. از آنجا که بانک‌ها هرگز در قرارداد پایه داخل نشده و تعهدی نیز در این باب ندارند، تمسک به دکترین انطباق دقیق اسناد راهی برای کاهش خطرات ناشی از پرداخت و یا عدم پرداخت است. بالاین حال نگاهی به رویه قضایی موجود مؤید این امر است که اغلب آرای دادگاه‌ها علیه بانک‌ها به علت نقض این اصل از سوی بانک‌ها بوده است!

۱. استفاده ی بانک از ایراد عدم انطباق، به منظور عدم پرداخت وجه به دلیل ورشکستگی خریدار. ن.ک.

Bombay Industries, Inc., Respondent, v. Bank of New York [1996] 233 A.D.2d 146
 ۲ Equitable Trust Company Of New York V. Dawson Partners, Ltd. (1927) 27
 Ll.L.Rep.49

عدم توجه بانک به شرط کارشناسان Experts و پذیرش نظر یک کارشناس Expert

علاوه بر خطاهای مکرر انسانی که در روند انطباق اسناد با شرایط اعتبار، از سوی کارکنان بانک‌ها رخ می‌دهند، بانک‌ها برای این منظور نیازمند نیروهای آموزش‌دیده، بودجه‌ی کافی و زمان مناسب به منظور بررسی اسناد می‌باشند.

چنانکه بیان شد یکی از اهداف BPO با کاهش مسئولیت بانک نسبت به بررسی و انطباق اطلاعات و واگذاری این روند به مرجع ثالث (مرکز بررسی داده‌ها)، کاهش مسئولیت‌ها و خطراتی است که بانک را در روند اعتبار اسنادی تهدید می‌کند؛ اما واقعیت این است که نوین بودن این شیوه از یک سو و عدم وجود زیرساخت‌های اساسی و مقررات جامع برای آن، این هدف را مورد سوال قرار می‌دهد.

دامنه و شدت انطباق، دو عامل تعیین‌کننده در حمایت از بانک در جهت بررسی اسناد و اطلاعات می‌باشند. دو عامل مزبور هرچند نقاط قوتی در اعتبار اسنادی بوده و به محدودیت مسئولیت بانک می‌انجامد؛ اما همچنین نقاط ضعف بزرگی نیز در روابط بانکها و مشتریان آنها است. به طوری که گاهی عدم قدرت چانه‌زنی خریدار و در نتیجه حکومت قانون ذینفع بر اعتبار اسنادی، به بانک‌ها قدرتی فراتر از آنچه دکترین انطباق دقیق اسناد در نظر دارد، اعطا می‌کند. بدین معنا که در چنین شرایطی بانک می‌تواند بدون دغدغه از جانب خریدار، بدون سوءنیت و یا با سوءنیت، حتی اسناد جعلی را نیز پذیرا شود.^۱

URBPO با خارج کردن خریدار و فروشنده از محدوده قرارداد BPO، چالش بزرگ‌تری در روابط فی مابین مشتریان و بانک در شرایطی مشابه مورد فوق، ایجاد کرده است. بدین معنا که حتی کوچک‌ترین حمایتی را که در وضعیت بغرنج خریدار، UCP ممکن بود نسبت به وی اعمال کند، در BPO از خریدار دریغ می‌شود.

به کرات پاسخ اتاق بازرگانی بین‌المللی در باب چنین مشکلاتی انعقاد قرارداد مستقل خریدار با بانک خود می‌باشد؛ اما حقیقت این است که قراردادی وجود ندارد که با برخورداری از چنین جامعیتی، بتواند مشکلات عدیده ناشی از BPO را که در ابری از ابهام قرار دارد پوشش

Bank Melli Iran v. Barclays Bank DCO [1951] 2 Lloyd's Rep 367

عدم توجه بانک به شرط "نو بودن" و پذیرش گواهی که کالا را در وضعیت "خوب" توصیف می‌کرد.

^۱ Standard Chartered Bank v. Pakistan National Shipping Corporation (2000) 1 Lloyd's Rep

عمل بانک انگلیسی که با آگاهی اسنادی با تاریخ مقدم دریافت کرده بود، مطابق قانون انگلستان عمل متقلبانه شناخته نشد.

دهد. همچنین به منظور هرگونه ادعای آتی خریدار نسبت به بانک ذینفع که قطعاً دو تابعیت متفاوت دارند، انعقاد قراردادی مستقل، نقض غرض ایجاد BPO است؛ چراکه UCP چنین دعاوی را بدون نیاز به انعقاد قرارداد مستقل پوشش می‌دهد. از سوی دیگر این سوال مطرح می‌شود که آیا می‌توان گفت محدود ساختن دامنه انطباق داده‌ها به یک مرجع ثالث، مسئولیت بانک‌ها در انطباق اطلاعات را کاهش می‌دهد؟ پاسخ به این سوال مستلزم گذری مجمل بر فرایند بررسی داده‌ها است.

عدم قطعیت در بررسی دستی اسناد در اعتبار اسنادی، اتاق بازرگانی را بر آن داشت تا در باب بررسی و انطباق مدارک الکترونیکی، در BPO راه‌حل ویژه‌ای را ارائه نماید که راهکاری در جهت برطرف ساختن مشکلات انطباق داده‌های الکترونیکی است. راهکار ارائه شده از سوی اتاق بازرگانی چنین خلاصه می‌شود: «وقتی قرارداد پایه بین خریدار و فروشنده منعقد شد و بانک‌های مربوطه تعیین شدند، مبادله داده‌ها آغاز و داده‌های اولیه مثل ایجاب و قبول برای تشکیل پایه اولیه به بانک ارسال می‌شود. به محض حمل کالا، اسناد، از طرف فروشنده مستقیماً برای خریدار ارسال و داده‌های استخراج شده از این اسناد به بانک‌ها ارسال شده تا مورد بررسی واقع شوند.»^۱

صرف نظر از ساختار داده‌های معامله پایه مثل فاکتور و داده‌های حمل و نقل و بیمه و ... توسط بانک‌ها جهت انطباق به مرکز بررسی داده‌ها ارسال می‌شود، بانک، باید اطلاعات را در قالب استاندارد XML ISO 20022 به مرکز بررسی داده‌ها ارسال کند. اطلاعاتی که به منظور مبادله با مرکز بررسی داده‌ها به بانک ارسال می‌گردند، به دودسته تقسیم می‌شوند که در ادامه بحث به آنها خواهیم پرداخت:

اطلاعاتی که قابلیت تولید به شکل داده ندارند

بعضی از اسناد که نقش مهمی در ایفای تعهد پرداخت، دارند را نمی‌توان به راحتی به داده‌های الکترونیکی تبدیل کرد. علل این امر یا به نارسایی تکنولوژی و عدم زیرساخت‌های فنی در برخی از کشورها بازمی‌گردد و یا ناشی از نبودن بستر قانونی مثل عدم وجود قانون و یا مجمل بودن آن در این مورد است. اسنادی مثل بارنامه از این دسته‌اند. بارنامه ماهیتی سه گانه دارد. قرارداد حمل،

^۱ Hennah David (2013), *ICC Guide to the Uniform Rules for Bank Payment Obligations*, ICC Publication, Burnham, p. 141.

رسید کالا و سند مالکیت کالا است. تبدیل این سند به داده باید همراه با حفظ کل ماهیت آن صورت بگیرد تا بتواند به عنوان جایگزین سند، پذیرفته شود. خواه‌ناخواه ارزش قانونی یک بارنامه پس از تبدیل به داده، به دلیل عدم پذیرش آن در برخی از سیستم‌های قضایی^۲، از بین می‌رود.^۲

بعلاوه بارنامه گاهی سندی قابل معامله است. تبدیل اسناد قابل معامله، به داده‌های الکترونیکی، مشکل بزرگی در مسیر انتقال این داده‌هاست. در خصوص این مشکل گفته شده: «هرچند کاغذی برای مالکیت موجود نیست؛ اما هیچ مانعی برای انتقال حقوق غیرقابل معامله وجود ندارد. قراردادهای نامشهود به‌طور مکرر انتقال داده می‌شوند و خیلی چیزها را می‌توان از طریق قرارداد واگذار کرد، خواه شفاهی و خواه کتبی، بدون این که نیازی به ثبت عمومی باشد»^۳.

البته چنین پاسخی از نظر مبنایی صحیح و علمی است؛ اما نباید فراموش کنیم ما در یک دنیای ایده آل زندگی نمی‌کنیم و شاهد آن هزاران پرونده اعتبار اسنادی و دعاوی تقلب است. بعلاوه در فضای مجازی همیشه رویدادهایی وجود دارد که از چشمان کاوشگر قانون به دور می‌ماند و بر همین مبنا احتمال وقوع تخلف در سایبر بالاتر است. بنابراین پیش از عرضه هرگونه فن‌آوری، لزوماً باید زیرساخت‌های امنیتی آن فراهم شود.

اطلاعاتی که به‌صورت داده تولید شده‌اند و تبدیل آنها، اصالتشان را خدشه‌دار می‌کند. برخی داده‌ها، مثل گواهی بازرسی، اهمیت بارنامه را ندارند؛ اما در صورتی که شرطی بر آن قرار داده شده باشد، ضرورتاً باید مطابق شرط مذکور ارائه شوند. ممکن است این داده‌ها به‌وسیله مراجع ذیصلاح تولید شده و برای بانک‌ها ارسال شوند. در صورتی که ساختار این داده‌ها مطابق استاندارد تعریف شده توسط URBPO نباشد، بانک مکلف است آنها را تغییر دهد و به استانداردهای مناسب تبدیل کند. تبدیل این داده‌ها ارزش قانونی آنها را از بین می‌برد. مثلاً امضای الکترونیکی با تبدیل داده‌ها از بین می‌رود. این در حالی است که بنا بر بند سوم ماده ۹ URBPO

۱. ایران سند مالکیت را صرفاً به‌طور کاغذی به رسمیت می‌شناسد.

۲ Dubovec Marek (2006), *The Problems and Possibilities for Using Electronic Bills of Lading as Collateral*, Ariz. J. Int'l & Comp. L., Vol 26, p. 448.

۳ Whitaker R. David (1991), *Electronic Documentary Credits*, 46 Bus. Law., Vol 46, p. ۱۷۸۴.

بانک درگیر باید اطمینان حاصل کند داده‌هایی را که به مرکز بررسی داده‌ها ارسال می‌کند، دقیقاً همان اطلاعاتی است که از طرف‌های قرارداد پایه دریافت کرده است. پس به‌منظور اجرای BPO اطلاعات اسناد، ضرورتاً باید به داده‌هایی با استانداردهای مقبول، تبدیل شوند.

بر این اساس، بانک نه‌تنها در مورد مبادله صحیح داده‌ها بلکه در باب تبدیل و صحت تبدیل داده‌ها نیز مسئولیت دارد. مسئولیت ناشی از تولید داده‌هایی از این دست، می‌تواند بزرگ‌ترین دلیل توقف بانک‌ها در به‌کارگیری BPO باشد. کمیسیون بانکی اتاق بازرگانی بین‌المللی، در این مورد پیشنهاد می‌دهد برای برطرف کردن خطر و مدیریت آن، بانک این نکته را در قرارداد جداگانه‌ای که بین او و مشتری منعقد می‌شود، در نظر بگیرد؛^۱ اما باید توجه داشت که مشتریان بانک‌ها عموماً افراد متخصص در این زمینه نیستند. هرچند وجود مراجع جداگانه‌ای که با دانش و تکنولوژی لازم، متکفل این امر شوند؛ ضروری به نظر می‌رسد؛^۲ اما حقیقت این است که بدون وجود زیرساخت‌های تعریف‌شده برای این مراجع، این مشکل حل‌نشده باقی می‌ماند و مانعی برای پیشرفت BPO است. همچنین هرگاه BPO به‌عنوان ابزار تأمین مالی مورد کاربرد واقع شود، اسناد، مورد استناد بانک خواهند بود و هر زمان در معامله‌ای BPO به‌عنوان یک ابزار تأمین مالی مورد استفاده قرار گیرد، ارسال اسناد به بانک برابر با ارسال داده‌ها به مرکز بررسی داده‌ها خواهد بود.^۳ در حقیقت وجود اسناد به‌عنوان بخشی از جریان عملیات BPO ضروری است.^۴ بنابراین هرچند ماده ۷ URBPO مسئولیت بانک‌ها را در حد داده‌های ارسالی محدود می‌کند؛ اما حقیقت این است که این محدودیت مطلق نیست؛ زیرا چگونه می‌توان پذیرفت بانک مکلف به پذیرش اسناد باشد؛ اما مسئولیتی در باب بررسی و تأیید صحت آنها، نداشته باشد، درحالی که تأیید این اسناد، نبض حیات BPO است.

^۱ ICC Banking Commission (2016), *BPO Frequently asked questions for Banks*, [Online] Available at: http://www.iccwbo.org/Data/Documents/Banking/1205rev2-BPO-Frequently-asked-questions_Banks_27-April-2016/ accessed 20.3.2016

^۲ Essdocs پلت فرمی است که در حال حاضر به طور محدود در تبدیل اسناد اصلی به منظور صادرات و حمل فعالیت می‌کند. برای اطلاعات بیشتر مراجعه کنید به:

<http://www.essdocs.com/solutions/trade-finance/bank-payment-obligation-plus> accessed ۲۷.۱۱.۲۰۱۵

^۳ Hennah David, *Ibid*, pp 88-89.

^۴ *Ibid*, p.88.

۲. انطباق دقیق اسناد و تقلب

به عنوان یک مبنای فرعی می‌توان گفت در قرارداد بین بانک پرداخت کننده و ذینفع، یک شرط ضمنی وجود دارد مبنی بر این که بانک صرفاً در برابر ارائه صادقانه اسناد، وجه اعتبار را پرداخت می‌کند و بر این اساس ذینفع مکلف به ارائه صادقانه خواهد بود. رد اسناد متقلبانه شرایطی دارد که در بسیاری از پرونده‌های قضایی بر آنها تأکید شده است. مهم‌ترین پرونده در این مورد پرونده (United city merchants Ltd v. Royal Bank of Canada) است که در آن قاضی، شرایط تقلب را تحت عنوان تقلب مؤثر و غیر مؤثر اینگونه بیان کرد: تقلب باید مربوط به شرایط اعتبار باشد. شرایطی که در پرداخت وجه اعتبار اثرگذار است. تقلبی که بر شرایط پرداخت اثرگذار نباشد بی‌اهمیت و نامربوط تلقی می‌شود. مثلاً اگر جعل تاریخ بارنامه داخل در ضرب‌الاجل اعتبار باشد، این تقلب بی‌اهمیت است؛ زیرا تا جایی که شرایط اعتبار فراهم باشد بانک مکلف به پرداخت است. همچنین شخصی که اسناد متقلبانه ارائه می‌کند باید از عدم صحت اسناد آگاه باشد.^۲ قاضی Jack آگاهی را چنین معنا می‌کند: «آگاهی به عدم صحت اسناد و یا عدم آگاهی به صحت یا عدم صحت اسناد. (ارائه کننده به درستی یا نادرستی اسناد مشکوک است؛ اما به این شک اعتنا نکرده و آن اسناد را تقدیم می‌کند).»^۳

ارائه اسناد متقلبانه اعم از اسناد بی‌ارزش و اسناد بی‌اعتبار است. منظور از اسناد بی‌اعتبار آن دسته از اسناد هستند که یا مجعولند یا خارج از شرایط اعتبار می‌باشند. اسناد ممکن است بی‌اعتبار نبوده اما بی‌ارزش باشند. در این صورت نیز ارائه آنها متقلبانه است. مثل سیاهه کالایی که قبل از

۱. برخی از حقوقدانان معتقدند صرفاً در صورتی تقلب می‌تواند دلیل بانک برای عدم پرداخت قرار گیرد که شواهد آن قبل از ارائه اسناد، در اختیار بانک قرار گرفته باشد. ن ک

Clark L. Derck (1970), *An Issuing Bank's Duty Of Payment Under An Irrevocable Letter Of Credit: Asociacion De Azucareros De Guatemala V. United States National Bank Of Oregon, Ariz. L. Rev, Vol 12, p.841.*

با این حال قاعده‌ی منع ایفای ناروا، محدود به زمان نیست و مطابق این قاعده هر زمان که بانک متوجه متقلبانه بودن ارائه شود مکلف است از پرداخت خودداری نماید. از طرفی تقلب، مثبت عدم رعایت اصل حسن نیت، بوده و بنا به نظر بعضی علمای حقوق نقض این اصل از سوی بانک، حتی منافع استفاده از دکترین انطباق دقیق اسناد را نیز در هم می‌شکند. ن. ک

Holbrook Deborah (2010), *Documentary Letters Of Credit: Banks' Obugation To Payee Ma Involve Duty Of Good Faith*, Banking L. J, Vol 127, P. 858.

۲ United City Merchants Ltd v. Royal Bank of Canada [1982] QB 208; [1983] 1AC168.

۳ Jack Rymond, Malek Ali, Quest David (2009), *Documentary Credits*, Totel publishing, London, p. 90.

بارگیری نابود شده باشد. به دلیل الکترونیکی بودن و سرعت در انتقال اطلاعات تجاری، BPO، به طرفین قرارداد پایه، این امکان را می‌دهد تا روند معامله را گام به گام دنبال کرده و از خط سیر آن اطمینان حاصل. مثلاً خریدار می‌تواند قبل از سررسید، گواهی حمل کالای ارسال شده را دریافت کند. از سوی دیگر فرایند انطباق و تأیید و یا رد آن سرعت بیشتری داشته و باعث انتقال سریع‌تر وجه نیز می‌گردد؛ اما با تمام مزایایی - همچون سرعت، امنیت مبادلات و دقت انطباق - که مبادله الکترونیکی و هوشمند به این شیوه اعطا می‌کند؛ هنوز مشکلات حقوقی که موانعی در جریان انجام اعتبار اسنادی بوده‌اند؛ به قوت خود باقی است.^۱ بدین معنا که این شیوه پتانسیل کاهش حجم دعاوی ناشی از عدم انطباق اسناد و سردرگمی‌های ناشی از آن را دارد؛ اما مبادله الکترونیکی داده‌ها، تأمینی بر کاهش کثرت دعاوی ناشی از تقلب و نکول بانک از پرداخت^۲ نخواهد بود. با این توضیح که در اعتبار اسنادی، درجه صحت اسناد، بر اساس ظاهر سنجیده می‌شود؛ اما در تجارت الکترونیکی این امر متفاوت است. به دلیل عدم اعتماد اشخاص به داده‌ها در سایبر، برای داده‌ها در فضای الکترونیکی درجه سنجش بسیار بالاتری نسبت به اسناد در نظر گرفته می‌شود. درجه‌های متفاوتی برای سنجش داده‌ها وجود دارد. این درجه با توجه به عواملی همچون تکنولوژی به کار گرفته شده در تبدیل و مبادله داده‌ها، انتظارات مشتریان، محتوای اطلاعات و عرف تجاری متفاوت است. پایین‌ترین درجه پذیرش داده‌ها نه تنها از معامله‌ای به معامله دیگر متفاوت است؛ بلکه این امر وابستگی شدیدی به نوع تکنولوژی به کار گرفته شده دارد.^۳

با این وجود URBPO هیچ‌گونه راه‌حلی برای تقدیم داده‌های طرف‌های معامله پایه، به بانک ارائه نکرده است؛ مشکلات ناشی از تبدیل داده‌های ارسالی از سوی ایشان به داده‌های همساز با

۱. BPO نه تنها راه حلی برای حذف و کاهش تقلب در قرارداد پایه ندارد. به علاوه همیشه امکان ارسال اطلاعات متقابلانه وجود دارد. ن. ک:

Sztejn v. J. Henry Schroder Banking Corporation 31 NYS 2d 631 [1941] also United City Merchants Ltd v. Royal Bank of Canada [1982] QB 208; [1983] 1 AC 168
۲. در شرایط سیاسی و تحریم ابزار پرداخت بین المللی نیز تحت تاثیر سیاست دول واقع می‌شوند. در این پرونده خواهان بیان کرد که تحریم با مقاصد سیاسی وضع می‌شود و نه برای جلوگیری از امور مشروع جامعه. دادگاه توجه را نپذیرفت و بیان نمود که در قانونگزاری تفاوتی بین منافع سیاسی و اقتصادی نیست... ن. ک:

Shanning International Ltd v Lloyds TSB Bank PLC and Lloyds TSB Bank PLC v Rasheed bank SBG Holdings Ltd [2000] EWCA Civ 177, [2000] 3 CMLR 450 also Bombay Industries, Inc., Respondent, v. Bank of New York [1996] 233 A.D.2d 146.
۳ Byrne James E., Taylor Dan (2002), ICC issues Guide to the eUCP, Paris, p.29.

استانداردهای URBPO، مشکل جدیدی بر سر راه انطباق داده‌ها خواهد بود که می‌تواند در روابط بین بانک و مشتری، امکان جعل و تقلب و نارسایی داده‌ها را همانگونه که در اعتبار اسنادی و اعتبار اسنادی الکترونیک وجود داشت، کماکان در BPO نیز فراهم کند. هرچند، URBPO در باب وظیفه بانک در صورت کشف اشتباه از جانب فروشنده، نسبت به تدلیس و یا تغییر اطلاعات ساکت است؛ اما حقیقت این است که حتی در صورت عدم وجود شواهد ظاهری، در صورتی که بانک آگاه بر عمل متقلبانه باشد مطابق قاعده ایجاد مسئولیت نسبت به ایفای ناروا، مکلف به رد اسناد و داده‌های ارائه شده می‌باشد. بعلاوه در اعتبار اسنادی، بانک اسناد را تأمینی جهت بازپرداخت وجه اعتباری می‌داند که به ذینفع می‌پردازد و در صورت موثق نبودن آنها قادر به جبران پرداخت خود نخواهد بود؛ اما در BPO، این بانک است که اسناد و داده‌ها را دریافت کرده و متولی ارسال آنها به مرکز بررسی داده‌ها و بانک متعهد، می‌باشد. در صورت آگاهی بانک بر تقلب و عدم رد داده‌ها و یا اسناد، عمل وی نسبت به بانک متعهد، متقلبانه خواهد بود. این بدین معنا نیست که بانک باید در مورد معتبر بودن مطالبه، خارج از وظایف قراردادی خود کنکاش کند و فقط زمانی می‌تواند تقلب و سوءنیت در مطالبه را دلیل عدم پرداخت قرار دهد که تقلب کاملاً آشکار باشد و به نظر می‌رسد معنای آن یک فهم متعارف عرفی و حرفه‌ای است.

۳. نقش خریدار در تعیین انطباق سند

ممکن است خریدار ضمن افتتاح اعتبار، مدارک متعددی را برای ارائه از سوی ذینفع تعیین نموده و برای ارائه آنها نیز شرایط ویژه‌ای در نظر بگیرد. در این حالت پس از ارائه مدارک از سوی ذینفع و مطالبه وجه اعتبار، بانک مکلف است تا به معاینه اسناد پرداخته و آنها را مطابق شرایطی که از سوی خریدار تعیین شده است مورد بررسی قرار دهد.

در صورت مطابقت اسناد با شرایط اعتبار، ذینفع، وجه اعتبار را دریافت خواهد نمود؛ اما

۱. پس از این که بانک یک اعتبار یا ضمانت نامه صادر کرد مکلف به انجام تعهدی است که هیچ ادعایی حتی تقلب نمی‌تواند مسئولیت وی را از نسبت به پرداخت وجه از بین ببرد؛ مگر در صورتی که بانک از وجود تقلب مطلع و زمان آگاهی وی قبل از پرداخت وجه به ذینفع باشد. تنها در چنین صورتی می‌توان گفت بانک از وجود تقلب مطلع بوده است. (این حکم در باب تقلب در معامله ی پایه صادر شده که مطابق اصل استقلال بانک در آن مداخله ای ندارد و به طریق اولی در مورد اسناد بانکی صادق است). ن.ک

همانگونه که سیل دعاوی ناشی از اعتبارات نشان می‌دهد، اغلب مناقشات، ناشی از عدم انطباق اسناد با شرایط اعتبار است. در حقیقت با انعقاد قرارداد پایه بین خریدار و فروشنده، فروشنده متعهد به اجرای دو تعهد خواهد بود. ارائه کالا مطابق با شرایط اعتبار و یا تعهد و ارائه اسناد منطبق با شرایط مذکور. در صورت نقض هر کدام از شرایط فوق، به دلیل عدم اجرای کامل تعهد، فروشنده مستحق پرداخت نیست.

رویه در چنین مواردی مراجعه بانک به خریدار و کسب تکلیف از وی به منظور رد یا قبول عدم انطباق می‌باشد. این راهکار را هم UCP و هم URBPO پذیرفته‌اند. این گزینه به خریدار فرصتی برای صرف نظر کردن از عدم انطباق می‌دهد. این روش، نوعی بهینه‌سازی پرداخت در اعتبار اسنادی است که در آن تقریباً نصف مطالبات پرداخت، منتهی به عدم انطباق می‌گردند. از آنجا که بانک‌ها بر مبنای دکترین انطباق دقیق، چاره‌ای جز تمکین به خواسته خریدار ندارند، در صورت رد خریدار، از پرداخت امتناع می‌کنند و برای فروشنده چاره‌ای جز مراجعه به دادگاه نمی‌ماند.

در اعتبار اسنادی مرسوم نیست که بانک صادرکننده، هنگام پرسش از خریدار جهت تأیید و یا رد عدم انطباق، اسناد یا رونوشتی از آنها را برای خریدار ارسال کند. با این وجود برخی بانک‌ها ممکن است به منظور کاهش خطراتی که آنها را در پرداخت، تهدید می‌کند، اسناد را برای خریدار ارسال نمایند.^۱ این شیوه در BPO، عملاً فقط زمانی ممکن است که خریدار قادر به دریافت پیام‌های الکترونیکی بانک و تجزیه و تحلیل آنها باشد.

با این حال، با توجه به فرایندی که منجر به انطباق داده‌ها در BPO می‌شود، احتمال ارسال داده‌ها به خریدار، به صفر می‌رسد؛ زیرا ارسال اسناد برای خریدار در اعتبار اسنادی، هرچند که صرفاً پس از کشف ناهمخوانی اسناد توسط بانک ممکن است و به منظور کسب تکلیف از خریدار جهت تأیید و یا رد عدم انطباق، انجام می‌شود؛ اما غالباً با نیت پنهان کشف ناهمخوانی‌های جدید، در اسناد به منظور کاهش ریسک بانک صورت می‌گیرد. اعمال این رویه از سوی بانک‌ها منجر به ایجاد مشکلات و تنوع آرای قضایی در اعتبار اسنادی می‌شود.^۲ با توجه

^۱ King Tak (2004), *Leading Court Cases on Letters of Credit*. ICC Publication 685, P. ۱۱۱.

^۲ Ibid. p. 84.

^۳. برای اطلاعات بیشتر مراجعه کنید به:

Dole Richard F. Jr (2005), *Application Ad Hoc Waiver of Discrepancies in the Documents*

به وجود مرکز بررسی داده‌ها در BPO، نقش خریدار، محدود به پذیرش و یا رد عدم انطباق اعلام‌شده توسط این مرجع می‌شود و مشکلاتی که از این رهگذر در اعتبار اسنادی وجود دارد، دامن BPO را نخواهد گرفت.

عدم انطباق گاهی واقعی بوده و بیانگر تخلف ذینفع از شرایط اعتبار می‌باشد؛ اما گاهی عدم انطباق در اسناد مختصر و قابل اغماض است. بدین معنا که با ملاحظه سایر مدارک، توجه به آن حتی بی‌ارزش به نظر می‌رسد و عدم پرداخت بر مبنای آن نوعی بی‌عدالتی است.^۱ با این حال بانک‌ها در این گونه موارد ریسک پرداخت را بر خود متحمل نمی‌کنند؛ زیرا چنین پرداختی ممکن است بر مبنای عدم رعایت دکترین انطباق دقیق اسناد با دعوای خریدار، به طرفیت بانک و عدم بازپرداخت وجه از سوی وی مواجه شود. با این حال در باب عدم انطباق جزئی منصفانه نیست که اعمال حق مسلم یکی از طرفین را منوط به تصمیم و اجازه طرف مقابل کنیم. مثلاً زمانی که سیاهه تجاری، گواهی بازرسی و مدارک مستدلی در باب اثبات انجام تعهد فروشنده مطابق شرایط اعتبار و یا تعهد وجود دارد، صرفاً احاله امر تعیین و تکلیف پرداخت در قبال کلمه و یا تاریخی غیرمؤثر به خریدار، وجدان سلیم انسانی را می‌آزارد. خصوصاً اگر بنا به شرایطی مثلاً بحران مالی خریدار و یا نوسانات بازار و کاهش قیمت کالا خریدار به دنبال بهانه‌ای به منظور عدم پرداخت ثمن کالا باشد.

راهکار دیگر UCP در چنین مواردی ارسال اخطار رفع نقص برای ذینفع است. با این حال در صورت فاصله زمانی کوتاه بین ارائه اسناد و ضرب‌الاجل آن، این شیوه نیز راهگشا نخواهد بود.

Presented Under Letters of Credit, SMU Law Review, Vol 58, p. 1492.

در *Bankers Trust Co v. State Bank of India* [1991] 2 Lloyd's Rep. 443 CA بانک حق رد اسناد را به دلیل عدم رعایت مهلت بررسی از دست داد؛ زیرا اسناد را به منظور معاینه برای خریدار ارسال کرده بود و دادگاه اعلام کرد که مدت زمان استعمال پاسخ از خریدار، داخل در مهلت بانک می‌باشد. برای نظر مخالف ن. ک:

Co Operative Central etc v. Samitomu Bank Ltd. The Royan [1987] 1 Lloyds Rep. 345

۱. خواهان، مدعی عدم صحت یکی از گواهی‌نامه‌های بازرسی که به اشتباه اما با حسن نیت از سوی ذینفع امضا شده بود، گردید. بنابراین بانک پرداخت کننده را مستحق بازپرداخت ندانست. هم دادگاه بدوی و هم دادگاه تجدید نظر، دعوای خواهان را رد کرده و به دلیل عدم احراز تقلب از سوی ذینفع به نفع خواننده رای صادر نمودند. ن. ک:

Montrod Ltd v Grundkotter Fleischvertriebs-GmbH & Ors [2001] CLC 466.

۲. معمولاً نتیجه این مذاکرات، منتهی به امتیازگیری خریدار از فروشنده می‌شود. مثلاً خریدار به ازای تایید عدم انطباق، تخفیف در مبلغ کالا و یا استمهال برای پرداخت را طلب می‌کند. برای اطلاعات بیشتر مراجعه کنید به:

Bergami Roberto (2009), *UCP 600 rules – changing letter of credit business for international traders*, Int. J. Economics and Business Research, Vol. 1, No. 2, p. 200.

هرچند سیستم اتوماسیون BPO پتانسیل حذف این مشکل را دارد؛ اما در URBPO اختصار رفع نقص نسبت به اصلاح داده‌های ارسال شده به بانک، پیش‌بینی نشده است. در واقع، این مقررات، حتی در باب وظیفه بانک در صورت کشف اشتباه از جانب فروشنده، نسبت به تبدیل و یا تغییر اطلاعات نیز ساکت است. می‌توان گفت BPO به‌عنوان ابزاری جدید که یکی از اهداف آن کاهش محدودیت‌های اعتبار اسنادی و برطرف کردن نقائص آن و کاهش حجم دعاوی ناشی از عدم پرداخت می‌باشد، با حذف اختصار رفع نقص نسبت به پیام عدم انطباق، دامنه این مشکل را وسیع‌تر ساخته و در حقیقت یک پای چوبین استدلالی ایجاد کرده است.

بهترین راه‌حل به‌منظور رفع این مشکل، ایجاد روزنه‌ای برای ورود اصلاحیه به داده‌های ارسالی از سوی بانک فروشنده، پس از اعلام عدم انطباق داده‌ها است که با توجه به سرعت مبادله داده‌های الکترونیکی می‌تواند مشکل زمان را نیز که در چنین مواردی پرداخت در اعتبار اسنادی را تهدید می‌کند، حذف نماید.

نتیجه‌گیری

انطباق داده‌ها در BPO که بر مبنای مبادله داده‌ها و یک مرجع ثالث غیر وابسته به بانک انجام می‌گیرد، پتانسیلی قوی برای رفع مشکلات ناشی از انطباق دستی اسناد و کاهش هزینه و زمان بررسی آنها دارد؛ زیرا این شیوه ریسک انطباق و یا عدم انطباق اطلاعات را از بانک به یک مرجع ثالث منتقل نموده است. باین‌حال عدم وجود مقررات مدون و خاص و تفاسیر در باب مفاهیم جدیدی که در URBPO، بیان شده‌اند، موقعیت این شیوه پرداخت را در هاله‌ای از ابهام فرومی‌برد. همچنین عدم وجود استاندارد معین، به‌منظور انطباق داده‌ها، از جمله ابهاماتی است که در BPO وجود دارد. اجمال URBPO، گاهی می‌تواند روند اجرای پرداخت را به مشکلی پیچیده تبدیل کند. بدین معنا که خریدار و فروشنده، به‌عنوان مبنای اصلی ایجاد قرارداد BPO، عملاً و به شکلی قانونی از این قرارداد کنار گذاشته شده‌اند. این وضعیت، اختیار وسیعی به بانک‌ها نسبت به مبادله داده‌ها و پیامدهای ناشی از آن اعطا می‌کند؛ بدون این که طرفین قرارداد پایه، در چتر حمایت قرارداد BPO و URBPO قرار گیرند. حمایتی که UCP از طرفین قرارداد دریغ نمی‌کند. از عدم تعیین استاندارد در باب داده‌های ارسالی از سوی مشتریان به‌وسیله URBPO و عدم قابلیت

ارائه برخی از اسناد ضروری مانند اسناد حمل، در قالب داده، نتیجه این که مسئولیت بانک‌ها در BPO، دارای ابهامات شدید است.

به دلیل اجمال URBP و عدم وجود رویه قضایی در BPO، عدم دسترسی عمومی جامعه تجاری به استانداردهای مذکور در URBP جهت بررسی داده‌ها و توابع آن، کاستی‌های قانونی و عدم وجود مراجع فنی و قانونی در این خصوص، اجرای این شیوه پرداخت، در تجارت بین‌الملل با مشکلات عدیده‌ای همراه است. حتی با ایجاد بستر قانونی مناسب برای این شیوه، استانداردسازی مطابق معیارهای ضروری، به زمان زیادی نیاز دارد.

در حال حاضر این روش، هرچند به‌طور محدود، بخش ویژه‌ای از دنیای تجارت بین‌الملل را که عمدتاً بانک‌های بزرگ و جوامع تجاری پیشرفته هستند، تحت پوشش قرار داده است. اگر پذیریم که هدف غایی کلیه ابزار در تجارت بین‌الملل، گردش پول و توسعه اقتصادی جوامع جهانی است، می‌توان گفت BPO، شیوه‌ای نیست که بتواند در کوتاه‌مدت، بحران‌های مالی فعلی جهانی را پوشش دهد؛ بنابراین نمی‌توان گفت BPO در وضعیت فعلی، راه‌حلی جامع برای حل مشکلات پرداخت در عرصه بین‌المللی و جایگزینی برای اعتبار اسنادی است؛ زیرا چنان که گفته شد BPO نیاز به بسترهای مناسب جهت راه‌یابی به فضای بین‌المللی دارد و این بسترسازی مستلزم زمان طولانی است و تا آن زمان می‌تواند به‌عنوان ابزاری در کنار اعتبار اسنادی به حیات خود ادامه دهد.

منابع

کتاب و مقالات

Bergami Roberto (2009), *UCP 600 rules – changing letter of credit business for international traders*, Int. J. Economics and Business Research, Vol. 1, No. 2, p.p. ۱۹۱-۲۰۳.

Byrne James E., Taylor Dan (2002), *ICC issues Guide to the eUCP*, Paris.

Che Hashimi Rosmawani (2013), *Principle of Strict Compliance in Letter of Credit (LC): Towards a Proper Standard of Compliance*, LNS (A) Lix, p. p. 1-1۶.

Clark L. Derck (1970), *An Issuing Bank's Duty Of Payment Under An Irrevocable Letter Of Credit: Asociacion De Azucareros De Guatemala V. United States National Bank Of Oregon*, Ariz. L. Rev, Vol 12, p. p. 835-8۴۵.

Dole Richard F. Jr (2005), *Application Ad Hoc Waiver of Discrepancies in the Documents Presented Under Letters of Credit*, SMU Law Review, Vol 58, p. p. ۱۴۵۳-۱۴۹۳.

Dubovec Marek (2006), *The Problems and Possibilities for Using Electronic Bills of Lading as Collateral*, Ariz. J. Int'l & Comp. L., Vol 26, p. p. 437-4۶۶.

Hennah David (2013), *ICC Guide to the Uniform Rules for Bank Payment Obligations*, ICC Publication, Burnham.

Holbrook Deborah (2010), *Documentary Letters Of Credit: Banks' Obligation To Payee Must Involve Duty Of Good Faith*, Banking L. J, Vol 127, p. p. 857-8۶۲.

Jack Rymond, Malek Ali, Quest David (2009), *Documentary Credits*, Totel publishing, London.

King Tak (2004), *Leading Court Cases on Letters of Credit*. ICC Publication ۶۸۵.

Manganaro Nicholas P. (2011), *About Face: The New Rules of Strict compliance Under the Uniform Customs and Practice for Documentary Credits (UCP 600)*, Int'l Trade & Bus. L. Rev, Vol 14. P. P. 273-290

Rosener James D, 2001 *Recent Developments: Letter of Credit Transactions J. Payment Sys.* vol 1, p. p. 627-647.

Whitaker R. David (1991), *Electronic Documentary Credits*, 46 *Bus. Law.*, Vol ۴۶, P. P. ۱۷۸۱-۱۷۹۱

ICC Banking Commission (2016), *BPO Frequently asked questions for Banks*, [Online] Available at: http://www.iccwbo.org/Data/Documents/Banking/1205rev2-BPO-Frequently-asked-questions_Banks_27-April-2016/ accessed 20.3.2016.

<http://www.essdocs.com/solutions/trade-finance/bank-payment-obligation-plus> accessed 27.11.2015.

پرونده ها

- Bankers Trust Co v. State Bank of India [1991] 2 Lloyds Rep. 443 CA
Bank of New York & Trust Co. v. Atterbury Bros., 226 A.D. 117, 234 N.Y.S
 Bank Melli Iran v. Barclays Bank DCO [1951] 2 Lloyd's Rep 367
 Bombay Industries, Inc., Respondent, v. Bank of New York [1996] 233 A.D.2d
 ۱۴۶)
 Co Operative Central etc v. Samitomu Bank Ltd. The Royan [1987] 1 Lloyds
 Rep. 345
 Czarnikow-Rionda Sugar Trading Inc. V. Standard Bank London Ltd. And
 Others [1999] 2 Lloyd's Rep. 187
Edward Owen Engineering Ltd v Barclays Bank International Ltd: CA [1978] 1
Lloyd's Rep. 166
 Equitable Trust Company Of New York V. Dawson Partners, Ltd. (1927) 27
 Ll.L.Rep.49
 Inflatable Toy Co v State Bank of. New South Wales (1994) 34 NSWLR 243,
 ۲۵۱
 JH Rayner and Company, LTD. v. Hambros Bank LTD, Court of Appeal, [1943]
 ۱ Q.B. ۳۷
 Montrod Ltd v Grundkotter Fleischvertriebs-GmbH & Ors [2001] CLC 466
 Seaconsar Far East Limited v. Bank Markazi Jomhour Islami Iran (1994) 1
 Lloyds Rep. 1
 Shanning International Ltd v Lloyds TSB Bank PLC and Lloyds TSB Bank PLC
 v Rasheed bank SBG Holdings Ltd [2000] EWCA Civ 177, [2000] 3 CMLR 450
 Standard Chartered Bank v. Pakistan National Shipping Corporation (2000) 1
 Lloyds Rep
 Szejn v. J. Henry Schroder Banking Corporation 31 NYS 2d 631 [1941]
 United City Merchants Ltd v. Royal Bank of Canada [1982] QB
 ۲۰۸ Q[۱۹۸۳] ۱ Q Q ۱۶۸

